

स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव अंतर्गत महाराष्ट्र
ग्राम विकास प्रशिक्षण व संशोधन प्रबोधिनी
(Maharashtra Rural Development and
Research Academy - MahaRUDRA)
नियोजित प्रशिक्षण संस्थेच्या निर्मितीसाठी
रु.१००.०० कोटी इतक्या खर्चास प्रशासकीय
मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
ग्राम विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: राग्रास्व-२०२३/प्र.क्र.४५/आस्था-१५
बांधकाम भवन, २५, मझबान पथ
फोर्ट, मुंबई-४००००९
दिनांक: २२ नोव्हेंबर, २०२३

वाचा : १. पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभागाचे क्र.संकीर्ण ८२२२/प्र.क्र.४१३/सां.का.४, दि.१७.०२.२०२३ चे पत्र.
२. प्रधान सचिव, सांस्कृतिक कार्य यांचे क्र. संकीर्ण ८२२३/प्र.क्र.४३७/सां.का.४, दि.२१.०६.२०२३ चे पत्र.
३. ग्रा.वि.वि. शासन निर्णय क्र. झेडपी ए-२०२१/प्र.क्र.३५/पं.रा.१, दि.०६.१०.२०२१.

प्रस्तावना:-

आझादी का अमृतमहोत्सव कार्यक्रमांतर्गत महाराष्ट्र शासनाच्या ग्राम विकास व पंचायत राज विभागाने स्वातंत्र्याचा अमृतमहोत्सवांतर्गत विविध कार्यक्रम हाती घेतले आहेत. राज्यातील विविध विभागातील पदाधिकारी, अधिकारी - कर्मचारी यांच्या क्षमतावृद्धी, कार्य कौशल्ये, ज्ञान व्यवस्थापन व संशोधनाकरीता अग्रगण्य प्रशिक्षण संस्था निर्माण करण्याची आवश्यकता आहे.

ही बाब विचारात घेऊन महाराष्ट्र ग्राम विकास व संशोधन प्रबोधिनी (Maharashtra Rural Development & Research Academy - MahaRUDRA) ची निर्मिती करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुसार शासनाने खालीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय:-

स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सव अंतर्गत दि. ०५.१२.२०२२ रोजी झालेल्या कोअर कमिटीच्या बैठकीमध्ये निर्णय झाल्यानुसार राज्यातील ३.०० लाख पंचायतराज पदाधिकारी सदस्य अधिकारी व कर्मचारी यांना प्रशिक्षित करण्यासाठी स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवाच्या निमित्ताने महाराष्ट्र ग्राम विकास व संशोधन प्रबोधिनी (महारुद्रा) स्थापन करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

२. सदर संस्था ग्राम विकास व पंचायत राज क्षेत्रातील राष्ट्रीय स्तरावरील पश्चिम क्षेत्रीय (West Zone - महाराष्ट्र, गोवा, गुजरात, राजस्थान, दिव-दमन, दादरा-नगरहवेली) 'मुख्य संसाधन केंद्र' (Key Resource Centre) म्हणून सुद्धा काम करणार असून ग्राम विकास व पंचायत राज क्षेत्रातील उत्कृष्टता केंद्र (Centre for Excellence) यासह एक अग्रगण्य प्रशिक्षण संस्था म्हणून राष्ट्रीय व जागतिक स्तरावर नावारूपास आणण्यासाठी प्रयत्न करण्यात येणार आहेत.

३. या प्रबोधिनीद्वारे ग्राम विकास व पंचायत राज विभागाच्या तसेच इतर समुदाय आधारित विविध प्रकल्प व शासनाच्या योजना (Community Based Development Projects) प्रभावीपणे राबविण्यासाठी सर्व स्तरावरील मनुष्यबळांचे मार्गदर्शक प्रशिक्षण कार्यक्रम घेण्यात येतील. तसेच ग्रामीण समुदाय आधारित प्रकल्प प्रशिक्षणामध्ये राष्ट्रीय तसेच जागतिक स्तरावरील प्रशिक्षण संस्था म्हणून या संस्थेचा नावलौकिक व्हावा, यास्तव त्या दर्जाच्या सोयी-सुविधा येथे निर्माण करून प्रशिक्षणाचा दर्जा वाढविण्याबाबत कार्य केले जातील.
४. सदर प्रशिक्षण संस्थेच्या निर्मितीसाठी स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सव अंतर्गत रु.१००.०० कोटी इतका निधी पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग त्यांच्या मुख्य लेखाशीर्ष मागणी क्र. झेडडी - २ प्रधान लेखाशीर्ष २२०५, कला व संस्कृती (१३) स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव (१३) (०१) स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवांतर्गत कार्यक्रम (कार्यक्रम) (२२०५ ३७३३) ५० इतर खर्च या लेखाशीर्षातून उपलब्ध करून देणार आहे.
५. वाचा येथील क्र.३ अन्वये ग्रामविकास विभागामध्ये स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव प्रभावी पणे राबविण्यासाठी संचालक, राज्य व्यवस्थापन कक्ष, ग्रामीण गृह निर्माण यांची नोडल अधिकारी म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. त्यानुसार पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभागामार्फत निधी प्राप्त करून घेण्यासाठीचा प्रस्ताव पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभागास सादर करण्याची कार्यवाही करावी.
६. महारुद्रा प्रबोधिनी स्थापन करण्याची आवश्यकता विचारात घेऊन नियोजित प्रशिक्षण संस्थेच्या निर्मितीसाठी रु.१००.०० कोटी इतक्या खर्चास सार्वजनिक बांधकाम व इतर अनुषंगीक विभागांकडून देण्यात येणाऱ्या तांत्रिक मान्यतांच्या अधीन राहून प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.
७. या प्रयोजनाकरीता आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून कक्ष अधिकारी (रोखशाखा), ग्रामविकास विभाग व नियंत्रक अधिकारी, उपसचिव (रोखशाखा), ग्रामविकास विभाग हे काम पहातील.
८. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२३११२२१२५६२५६१२० असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(पो. द. देशमुख)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.मंत्री (ग्रामविकास), मंत्रालय, यांचे खाजगी सचिव/स्वीय सहायक मुंबई.
२. मा.मंत्री (पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य), मंत्रालय, यांचे खाजगी सचिव/स्वीय सहायक मुंबई.

३. मा. प्रधान सचिव, ग्राम विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा. प्रधान सचिव, सांस्कृतीक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
५. महालेखापाल(लेखा परिक्षा) महाराष्ट्र-१ मुंबई/महाराष्ट्र-२ नागपूर.
६. महालेखापाल(लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र-१ मुंबई/महाराष्ट्र-२ नागपूर.
७. उप सचिव (वित्त), ग्राम विकास विभाग, बांधकाम भवन, फोर्ट, मुंबई.
८. उप सचिव, सांस्कृतीक कार्य, मंत्रालय, मुंबई.
९. संचालक, राज्य व्यवस्थापन कक्ष, ग्रामीण गृह निर्माण.
१०. निवड नस्ती (आस्था - १५), ग्राम विकास विभाग, बांधकाम भवन, फोर्ट, मुंबई.